

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa **AA - centrum, s.r.o.**, Levočská 6, Poprad, právne zastúpeného JUDr. Mikulášom Buzgom, advokátom so sídlom Štúrova 20, Košice proti odporkyni **I.** bytom L. právne zastúpenej Advokátskou kanceláriou Turčeková, s.r.o., Dunajská 66, Bratislava, **o vydržanie práva zodpovedajúceho vecnému bremenu**, vedenej na Okresnom súde Poprad pod sp. zn. 17 C 184/2008, o dovolaní navrhovateľa proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove z 24.2.2014, sp. zn. 16 Co 22/2014, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a .**

Odporkyni náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Poprad uznesením zo dňa 21.11.2013, č. k. 17C 184/2008-461 nepripustil zmenu návrhu navrhovateľa podaním zo dňa 30.10.2013 s odôvodnením, že výsledky doterajšieho konania nemôžu byť podkladom pre konanie o zmenenom návrhu a tiež z dôvodu, že od nepripustenia zmeny návrhu predchádzajúcim rozhodnutím súdu uznesením zo dňa 26.9.2013, nenastali také skutkové ani právne okolnosti, ktoré by odôvodňovali zmenu návrhu a v danom štádiu konania, keď už súd vykonal rozsiahle dokazovanie vo veci, zamerané na posúdenie vydržania práva zodpovedajúceho vecnému bremenu k predmetnej kanalizačnej prípojke, je nevhodné rozširovať návrh o určenie podielového spoluvlastníctva k predmetnej kanalizačnej prípojke, čo by vyžadovalo ďalšie dokazovanie a v konečnom dôsledku by viedlo k predĺžovaniu súdneho konania a bolo by v rozpore s právom účastníka na rýchlu a účinnú ochranu práv.

Krajský súd Prešov ako súd odvolací odvolanie navrhovateľa uznesením zo dňa 24.2.2014, sp. zn. 16 Co 22/2014 odmietol podľa § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p., pretože odvolanie smeruje proti uzneseniu, proti ktorému nie je odvolanie prípustné v spojení s ust. § 202 ods. 3 písm. f/ O.s.p., podľa ktorého odvolanie nieje prípustné proti uzneseniu, ktorým sa pripustila alebo nepripustila zmena návrhu.

Proti uzneseniu Krajského súdu Prešov zo dňa 24.2.2014, sp. zn. 16 Co 22/2014 prostredníctvom právneho zástupcu podal navrhovateľ dovolanie, v ktorom žiadal napadnuté uznesenie odvolacieho súdu a tiež uznesenie súdu prvého stupňa zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie súdu prvého stupňa. Namietal, že postupom súdu mu bola odňatá možnosť konať pred súdom a dovolací dôvod odôvodňoval ustanovením § 237 písm. f/ O.s.p., pretože odvolací súd nepostupoval v súlade s ustanovením § 218 ods. 1 písm. a/ až e/ O.s.p., ktoré presne určuje, nesplnenie ktorých náležitostí spôsobuje odmietnutie odvolania. Postup odvolacieho súdu bol preto nesprávny, pretože neskúmal, či rozhodnutie súdu prvého stupňa trpí navrhovateľom namietanými vadami, ktoré mali spočívať v námietke kontradiktórnosti tohto konania a proti rovnosti účastníkov a tiež v bránení v prístupe k súdu. Spôsob, akým pristupuje súd prvého stupňa k rozhodovaniu o zmene návrhu, je takýmto bránením a keďže tieto skutočnosti odvolacím súdom skúmané neboli a boli ponechané aj odvolacím súdom vzhľadom na strohosť rozhodnutia bez povšimnutia, došlo v dôsledku toho k porušeniu práva dovolateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Odporkyňa vo svojom vyjadrení k dovolaniu navrhla dovolanie navrhovateľa § 243b ods. 1 O.s.p. zamietnuť. Poukázala na ustanovenie § 201 prvá veta O.s.p., podľa ktorého môže účastník napadnúť rozhodnutie súdu prvého stupňa odvolaním, pokiaľ to zákon nevyklučuje. Podľa § 202 ods. 3 písm. f/ O.s.p. odvolanie nie je prípustné proti uzneseniu, ktorým sa pripustila alebo nepripustila zmena návrhu. Keďže uznesením prvostupňového súdu nebola pripustená zmena návrhu, je nepochybné, že odvolanie proti uzneseniu súdu prvého stupňa nieje prípustné a odvolací súd musel odvolanie navrhovateľa odmietnuť. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas oprávnená osoba (§ 240 ods. 1 O.s.p.), skúmal najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním (§ 236 a nasl. O.s.p.).

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Podmienky prípustnosti dovolania smerujúceho proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vydaného vo forme uznesenia sú upravené v ustanoveniach § 237 a § 239 O.s.p.

Podľa § 239 ods. 1 O.s.p. dovolanie je tiež prípustné proti uzneseniu odvolacieho súdu, ak a) odvolací súd zmenil uznesenie súdu prvého stupňa, b) odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločností (§ 109 ods. 1 písm. c/) na zaujatie stanoviska. Dovolanie nie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa odmietlo odvolanie proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa o zamietnutí návrhu na prerušenie konania podľa § 109 ods. 1 písm. c/.

Podľa § 239 ods. 2 O.s.p. dovolanie je prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a) odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b) ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c) ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky.

Keďže rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré je dovolaním napadnuté, nevykazuje znaky niektorého z týchto uznesení, nemožno prípustnosť dovolania vyvodiť z ustanovenia § 239 ods. 1 a 2 O.s.p.

V súvislosti s námietkou dovolateľa, že mu postupom súdu bola odňatá možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.), ale tiež vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní, postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v ustanovení § 237 O.s.p., neobmedzil sa odvolací súd len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 239 O.s.p., ale sa komplexne zaoberal otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a) až g/ O.s.p.

Podľa § 237 O.s.p. dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Navrhovateľ v dovolaní nenamietal, že v konaní došlo k procesným vadám v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. a existencia takej procesnej vady nevyšla v dovolacom konaní najavo. Prípustnosť dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

S prihliadnutím na obsah dovolania, dovolací súd osobitne skúmal, či v konaní nedošlo k odňatiu možnosti konať pred súdom (§ 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p. v spojení s § 237 písm. f/ O.s.p.).

Pod odňatím možnosti pred súdom konať treba rozumieť taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv, priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. Táto vada konania znamená porušenie základného práva účastníka súdneho konania na spravodlivý proces, ktoré právo zaručujú v podmienkach právneho poriadku Slovenskej republiky okrem zákonov aj čl. 46 a nasl. Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné právo, ktoré mu právny poriadok priznáva. Vady zakladajúce zmätočnosť súdneho konania, ktoré zavinil súd svojim procesným postupom v rozpore so zákonom, spravidla účastníkovi konania odnímajú možnosť konať pred súdom, pretože mu bránia v realizácii tých procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva na účelné uplatnenie alebo bránenie práva proti druhej strane v spore. Vydanie zmätočného rozhodnutia bez ďalšieho nemá svoje právne

opodstatnenie, preto je vždy nevyhnutné takéto rozhodnutie zrušiť, najmä z hľadiska ústavou garantovaného práva na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie.

Dovolateľ tvrdil, že nesprávnym posúdením podmienok pre pripustenie zmeny návrhu podľa § 95 O.s.p. a následné odmietnutie jeho odvolania podľa § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. v spojení s § 202 ods. 3 písm. f/ O.s.p. bolo znemožnené jeho ústavné právo na súdnu ochranu a bola mu odňatá možnosť konať pred súdom, pretože dôsledkom nepripustenia zmeny návrhu je bránenie v prístupe k súdu, rovnosti účastníkov konania a najmä porušenie základného práva účastníka súdneho konania na spravodlivý proces.

Podľa § 95 ods. 1 O.s.p. navrhovateľ môže za konania so súhlasom súdu meniť návrh na začatie konania. Zmenený návrh treba ostatným účastníkom doručiť do vlastných rúk, pokiaľ neboli prítomní na pojednávaní, na ktorom došlo k zmene.

Podľa § 95 ods. 2 O.s.p. súd nepripustí zmenu návrhu, ak by výsledky doterajšieho konania nemohli byť podkladom pre konanie o zmenenom návrhu. Súd nepripustí zmenu návrhu ani v prípade, ak by na konanie o zmenenom návrhu bol vecne príslušný iný súd. Vtákom prípade pokračuje súd v konaní o pôvodnom návrhu po právoplatnosti uznesenia.

Civilný proces predstavuje komplex procesnoprávných vzťahov, ktorého základným prvkom a neodmysliteľnou pojmovou súčasťou je subjekt konania. Navrhovateľ (žalobca) disponuje konaním a jeho predmetom a zmena návrhu na začatie konania je základným dispozičným úkonom zo strany účastníka, ktorý podal predmetný návrh. Zmena návrhu nie je výlučne dispozičným úkonom účastníka, ale je viazaná na súhlas súdu, ktorý zmenu návrhu bude posudzovať vždy so zreteľom na hospodárnosť konania. Zásada hospodárnosti konania je jedna zvedúcich zásad civilného sporového konania a prejavuje sa v konkrétnej rozhodovacej činnosti súdu. Súd v zásade zmenu návrhu musí pripustiť, okrem prípadov, ak by výsledky doterajšieho konania neumožňovali konať o zmenenom návrhu, teda v prípadoch, kedy by výsledky doterajšieho dokazovania a celkovej procesnej aktivity súdu a ostatných subjektov konania boli zmarené v tom zmysle, že pripustením zmeny návrhu by sa konalo o úplne odlišných skutočnostiach s úplne odlišnou právnou kvalifikáciou než doteraz.

Dovolací súd sa v predmetnej veci nestotožnil s námietkou dovolateľa o existencii procesnej vady konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., ktorá by mala za následok odňatie možnosti navrhovateľovi konať pred súdom, v dôsledku nevyhovenia jeho návrhu na zmenu návrhu v zmysle § 95 O.s.p. s následným odmietnutím odvolania odvolacím súdom podľa § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. v spojení s § 202 ods. 3 písm. f/O.s.p.

Dovolací súd uvádza, že podobnou otázkou prípustnosti tvrdenej procesnej vady konania sa zaoberal dovolací súd vo viacerých predchádzajúcich rozhodnutiach, v ktorých účastník tvrdil, že možnosť konať pred súdom mu bola odňatá rozhodnutím odvolacieho súdu, ktorým mu nebola pripustená zmena návrhu na začatie konania (napr. 6 Cdo 186/11). Najvyšší súd Slovenskej republiky vyslovil právny názor, od ktorého právneho názoru v tejto veci sa dovolací súd nemá dôvod odkloniť. Uviedol, že zmena návrhu nesmie byť v rozpore so zásadou hospodárnosti konania a to, či dôsledky určitého procesného postupu alebo úkonu sú v súlade s touto zásadou, posudzuje súd. Ustanovenie § 95 ods. 1 O.s.p. dáva preto navrhovateľovi možnosť zmeniť návrh len so súhlasom súdu. Úvaha, či výsledky konania, ku ktorým sa dospelo pred navrhovateľom požadovanou zmenou, môžu alebo nemôžu byť podkladom pre konanie o zmenenom návrhu, súvisí s predbežným hodnotením dôkazov a výsledkom vnútorného presvedčenia sudcu a jeho myšlienkového postupu a preto táto úvaha patrí len súdu rozhodujúcemu o návrhu na pripustenie zmeny návrhu. Pokiaľ je ním súd prvého stupňa, navrhovateľ nie je oprávnený napadnúť odvolaním správnosť tejto úvahy, lebo odvolanie proti uzneseniu, ktorým sa pripustila alebo nepripustila zmena návrhu nie je prípustné podľa § 202 ods. 3 písm. f/ O.s.p. Ani dovolací súd, posudzujúci prípustnosť dovolania z hľadiska možnosti výskytu procesnej vady konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. v konaní odvolacieho súdu, nemôže prehodnocovať správnosť tejto úvahy súdu. (porovnaj tiež uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. septembra 2011, sp. zn. 2 Cdo 161/2011, schválené dňa 13.decembra 2011 občianskoprávnym kolégiom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky na uverejnenie v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky).

Vzhľadom na uvedený právny názor odvolacieho súdu, dôvodná nebola ani námietka dovolateľa, že odvolací súd neskúmal spôsob, akým pristupoval súd prvého stupňa k rozhodovaniu o zmene žaloby, týmito skutočnosťami sa odvolací súd nezaoberal a záver súdu prvého stupňa neskúmal a ponechal ich vzhľadom na strohosť rozhodnutia

bez povšimnutia, čím odôvodňoval dovolateľ tvrdené porušenie práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd

Ústavný súd SR svojím nálezom sp. zn. I. ÚS 3/01 zdôraznil, že zmyslom práva na súdnu ochranu je umožniť každému reálny prístup k súdu, a k tomu zodpovedajúca povinnosť o veci konať. Ak osoba uplatní svoje právo v súlade so zákonom ustanovenými podmienkami, orgány súdnej moci majú povinnosti umožniť každému, aby sa uplatnením práva zaručeného článkom 46 ústavy stal účastníkom súdneho konania (II. ÚS 14/01-46).

Dovolací súd poukazuje na právny názor Ústavného súdu Slovenskej republiky v obdobnej veci, týkajúcej sa nepripustenia zmeny návrhu v rozhodnutí IV.ÚS 137/2011, v ktorej podľa názoru ústavného súdu základné právo na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy nemôže byť porušené iba tou skutočnosťou, že sa všeobecné súdy nestotožnia vo svojich záveroch s požiadavkami účastníka konania. Podstatou je, aby postup súdu bol v súlade so zákonom, aby bol ústavne akceptovateľný a aby jeho rozhodnutie bolo možné kvalifikovať ako zákonné, preskúmateľné a nearbitrárne.

Dovolací súd zastáva názor, že rozhodnutia obidvoch súdov sú v súlade so zákonom a preskúmateľné. Súd prvého stupňa rozhodol o zmene návrhu v súlade s ustanovením § 95 O.s.p. a doterajšou rozhodovacou praxou súdov vyššieho stupňa ako aj s vysloveným právnym názorom v tejto veci a odvolací súd správne postupoval v súlade s ustanoveniami § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. v spojení s § 202 ods. 3 písm. f/ O.s.p., keď odvolanie navrhovateľa odmietol, pretože proti uzneseniu, ktorým súd pripustil alebo nepripustil zmenu návrhu nie je odvolanie prípustné.

Dovolací súd sa nestotožnil ani s námietkami dovolateľa o údajnej nepreskúmateľnosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu, keď tvrdil, že odvolací súd sa podstatnými skutočnosťami, na základe ktorých rozhodol súd prvého stupňa nezaoberal a iba stroho rozhodol.

Z ustálenej judikatúry ESĽP vyplýva, že právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné zásady spravodlivého súdneho procesu. Judikatúra tohto

súdu ale nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-A, s. 12, § 29; Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-B; Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997; Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

Rovnako sa Ústavný súd Slovenskej republiky vyjadril k povinnosti súdov riadne odôvodniť svoje rozhodnutie aj v náleze III. ÚS 119/03-30. Ústavný súd už vyslovil, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivý proces je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03).

Podľa § 157 ods. 2 O.s.p. v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu nevyplýva jednostrannosť a ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Podľa názoru do volacieho súdu, skutkové a právne závery odvolacieho súdu nie sú v posudzovanom prípade zjavne neodôvodnené a nezlučiteľné s článkom 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a článkom 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, pretože odôvodnenie odvolaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu ako celok spĺňa požiadavky zákona na odôvodnenie rozhodnutia.

Z uvedených dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že navrhovateľ neopodstatnene namietal, že v konaní mu postupom súdu bola odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237

písm. f/ O.s.p.) a preto bolo potrebné tento opravný prostriedok odmietnuť podľa § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. v spojení s § 243b ods. 5 O.s.p.

V dovolacom konaní vzniklo odpor kyni právo na náhradu trov dovolacieho konania proti navrhovateľovi, ktorý úspešný nebol (§ 243b ods. 5 O.s.p., § 224 ods. 1 O.s.p., § 142 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd jej však náhradu trov dovolacieho konania nepriznal, pretože v dovolacom konaní nepodala návrh na uloženie povinnosti nahradiť trovy konania. (§151 ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.

V Bratislave 22. júla 2014

JUDr. Ľubor Š e b o, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Vanda Šimová